

Bojový řád jednotek požární ochrany - taktické postupy zásahu

<i>Název:</i>	Metodický list číslo	7 L
Dekontaminace zasahujících	<i>Vydáno dne: 30. listopadu 2017</i>	<i>Stran: 5</i>

I.

Charakteristika

- 1) Dekontaminační prostor pro zasahující se zřizuje pro účely dekontaminace zasahujících. Dekontaminace pro zasahující musí být zabezpečena zpravidla nejpozději se vstupem prvních hasičů do nebezpečné zóny.
- 2) V případě záchrany života může velitel zásahu rozhodnout o upřednostnění záchrany.
- 3) Stanoviště dekontaminace zasahujících (dále jen „SDZ“) lze využít i pro dekontaminaci osob při jejich záchraně.
- 4) Na SDZ se provádí činnosti dle typu zásahu:
 - a) *dekontaminace chemických látek,*
 - b) *dekontaminace biologických látek* (dále jen „B-agens“),
 - c) *dekontaminace radioaktivních látek.*
- 5) Snížení kontaminace na bezpečnou úroveň spočívá v:
 - a) organizaci dekontaminačního prostoru,
 - b) správném odložení prostředků,
 - c) izolaci kontaminovaných prostředků v neprodyšných obalech,
 - d) volbě vhodného dekontaminačního činidla,
 - e) správném postupu dekontaminace zasahujících, obalů, použitých kontaminovaných prostředků a vlastního SDZ.
- 6) U radiačních zásahů a zásahů v přítomnosti bojových chemických látek jsou součástí SDZ místa pro:
 - a) třídění zasahujících osob a prostředků na kontaminované a nekontaminované,
 - b) kontrolu kontaminace.
- 7) Pro dekontaminaci musí mít zasahující hasič dostatečnou zásobu vzduchu v tlakové láhvi dýchacího přístroje; tato doba může činit:
 - a) 5 až 10 minut, pokud bude dekontaminační směs nanášena obsluhou,
 - b) 9 až 12 minut, pokud si budou dekontaminační směs nanášet hasiči vzájemně.

II.

Úkoly a postup činnosti

- 8) V případě zřízení SDZ každý zasahující přicházející z nebezpečné zóny musí projít dekontaminací, jehož součástí mohou být i místa dle bodu 6).
- 9) SDZ může být v provedení:
 - a) zjednodušené dekontaminace, která se provádí běžnými věcnými prostředky ve vybavení družstva a cisternové automobilové stříkačky,
 - b) základní dekontaminace, která se provádí speciálními prostředky určenými k provádění dekontaminace.

- 10) SDZ v provedení zjednodušené dekontaminace se skládá z:
- pevné fólie o rozměrech 4x4 m, hadice B a rozdělovače pro vytvoření záchytné vany (je-li nutno zachycovat odpadní vodu po dekontaminaci),
 - prostředku pro nanášení dekontaminačního činidla (postřikovač, kbelík, smeták, kartáč apod.),
 - roztříštěného vodního proudu pro oplachování,
 - neprodyšných obalů na kontaminovaný odpad a na použité věcné prostředky.
- 11) SDZ se dělí na místa pro:
- provedení vlastní dekontaminace,
 - odkládání kontaminovaných věcných prostředků,
 - odkládání osobních ochranných prostředků,
 - opětovné vystrojení.
- 12) SDZ v provedení základní dekontaminace se skládá z:
- místa pro odkládání kontaminovaných věcných prostředků,
 - vany, kde se provádí nanášení dekontaminačního činidla,
 - dekontaminační sprchy, kde se provádí oplach vodou,
 - případného místa pro kontrolu kontaminace (bod 6),
 - místa pro svlékání a odkládání osobních ochranných prostředků,
 - místa pro jímání odpadní vody,
 - místa pro opětovné vystrojení.
- 13) Na SDZ se používají další prostředky podle potřeby, zejména nádoba na dekontaminaci obuvi, plastové sudy a pytle pro uložení kontaminovaných věcných prostředků a dekontaminovaných osobních ochranných prostředků, postřikovač nebo kartáč pro nanášení dekontaminačního činidla, nádoba na dekontaminační činidlo, plastové podlahy do van, sběrné nádrže na odpadní vodu po dekontaminaci, čerpadlo pro přečerpávání odpadní vody do sběrných nádrží, sorpční rohože, lavice a další.
- 14) Pro minimalizaci následků kontaminace je nutné v případě potřísnění B-agens, BCHL, vysoce toxickými látkami nebo radioaktivními látkami provést co nejdříve dekontaminaci na SDZ nebo individuální okamžitou dekontaminaci. Individuální okamžitá dekontaminace spočívá v očištění kontaminovaných částí povrchu těla nebo ochranných prostředků bezprostředně po evidentní kontaminaci. Provádí se neprodleně pomocí předepsaných či improvizovaných prostředků – setřít kontaminant savým materiálem napuštěným dekontaminačním činidlem a na místo následně znovu nanést dekontaminační činidlo. Individuální dekontaminace nenahrazuje dekontaminaci v SDZ.

Činnost na stanovišti dekontaminace zasahujících

- 15) Obsluha SDZ zajišťuje:
- nanášení dekontaminačního činidla; nanášení mohou provádět zasahující hasiči navzájem,
 - uložení ochranných prostředků do neprodyšných obalů,
 - asistenci při odkládání osobních ochranných prostředků,
 - likvidaci SDZ.
- 16) Místo pro odkládání věcných prostředků:
- zde se odkládají věcné prostředky, které byly používány v nebezpečné zóně. Tyto prostředky mohou v průběhu zásahu využívat další skupiny, které provádějí činnost v nebezpečné (bezpečnostní) zóně,
 - po ukončení zásahu jsou věcné prostředky likvidační skupinou dle charakteru nebezpečné látky buď dekontaminovány na místě, nebo uloženy do neprodyšných

obalů a po dekontaminaci obalů následně poslány k likvidaci (např. do spalovny) nebo k dekontaminaci obsahu obalu na specializovaném pracovišti.

- 17) Místo pro nanášení dekontaminačního činidla:
- a) nejprve se odstraní hrubé nečistoty smetáčkem namáčeným v dekontaminačním činidle, např. se vyčistí podrážky bot,
 - b) zasahující si důkladně omyje ruce v rukavicích postříkem dekontaminačním činidlem a pak vstoupí do nádoby s dekontaminačním činidlem, kde si řádně opláchne podrážky a obuv, následně vstoupí do vany, kde se nanáší dekontaminační činidlo,
 - c) postříkovačem nebo smetáčkem se nanese dekontaminační činidlo na celý povrch ochranného oděvu. Zvýšenou pozornost při nanášení věnovat:
 - i) místům zjevně kontaminovaným,
 - ii) rukavicím a podrážkám bot,
 - iii) zorníku ochranného oděvu a prostoru přetlakových ventilů oděvu,
 - iv) místům všech švů a záhybů na oděvu a materiálovým spojům a zipům,
 - v) místům pod pažemi a v rozkroku,
 - vi) zádové části pod dýchacím přístrojem, je-li umístěn vně oděvu,
 - vii) prostoru přehrnutí v lýtkové části u protichemických ochranných oděvů, u kterých obuv s oděvem netvoří celek.
- 18) Proces nanášení dekontaminačního činidla se provádí systematicky, zpravidla postupně odshora dolů a zleva doprava. Po nánosu je nutné dodržet předepsanou dobu působení (expoziční dobu), která je pro působení dekontaminačního činidla stanovena výrobcem.
- 19) Oplach vodou se provádí v dekontaminační sprše nejméně 30 sekund, sprchovaný se pod sprchou otáčí tak, aby proud vody omyl celý oděv (včetně podpaždí, rozkroku a podrážek bot).
- 20) Místo pro měření kontroly kontaminace se zřizuje pouze v případě dekontaminace bojových chemických látek a radioaktivních látek, a to na výstupu ze sprchy. Při kontrole se obsluha zaměří zejména na místa, která byla evidentně kontaminována nebo z kterých se kontaminant odstraňuje obtížněji.
- 21) Místo pro odkládání osobních ochranných prostředků:
- a) je vybaveno zpravidla lavicí pro usnadnění svlékání ochranného oděvu,
 - b) na zem se pokládá sorpční rohož nebo fólie,
 - c) osobní ochranné prostředky se ukládají do neprodyšných obalů, vnitřní rukavice se odkládají jako poslední,
 - d) pokud není dýchací přístroj kontaminován (byl chráněn plynotěsným protichemickým ochranným oděvem přetlakovým), odkládá se na čistou podložku.
- 22) Při svlékání osobních ochranných prostředků je bezpodmínečně nutná asistence obsluhy SDZ. Prostředky se odkládají do připravených nádob. Osobní ochranné prostředky se svlékají v souladu s návodem k použití pro daný typ oděvu při dodržení těchto zásad:
- a) protichemické ochranné oděvy typu 1a) s izolačním dýchacím přístrojem:
 - i) obsluha rozepne zip oděvu a směrem dozadu přetáhne hlavovou část oděvu se zorníkem,
 - ii) obsluha stáhne celý oděv lícovou stranou směrem dolů,
 - iii) hasič si sedne na lavici a ničeho se nedotýká,
 - iv) obsluha vyzuje holínky a hasič si sundá spodní rukavice,
 - v) hasič vstoupí do čistého prostoru, kde si sejme izolační dýchací přístroj,
 - vi) oděv včetně vnitřních rukavic ukládá obsluha do neprodyšného pytle pro provedení případné následné oboustranné dekontaminace,

- b) jednorázové protichemické ochranné oděvy s filtračním dýchacím přístrojem se třemi vrstvami rukavic:
- i) obsluha ošetří vrchní rukavice dekontaminačním činidlem a hasič je odloží,
 - ii) hasič uvolní ochranný lem zipu nebo rozepne vrchní zip na oděvu a sundá lepicí pásky na masce,
 - iii) obsluha ošetří prostřední rukavice dekontaminačním činidlem a hasič si odlepí druhou vrstvu rukavic od oděvu,
 - iv) hasič si rozepne vnitřní zip oděvu a stáhne si kapuci z hlavy směrem dozadu úchopem na temeni,
 - v) obsluha uchopí oděv za vnitřní část a stáhne celý oděv lícovou stranou směrem dolů,
 - vi) hasič si s pomocí obsluhy vyzuje holínky a stoupne si na rubovou (vnitřní) část oděvu,
 - vii) hasič si sejme prostřední rukavice a odloží je,
 - viii) obsluha ošetří spodní rukavice dekontaminačním činidlem,
 - ix) hasič si se zadržným dechem a zavřenýma očima sundá masku s filtrem úchopem za upínací pásky a stažením směrem dopředu a odloží ji,
 - x) hasič si sejme spodní vrstvu rukavic, odloží je, dezinfikuje si ruce a vstoupí do čistého prostoru.

23) Místo pro opětovné vystrojení slouží k oblečení dekontaminovaných zasahujících. Pokud místo vstupu do nebezpečné zóny není ve stejném místě jako místo výstupu, musí být zajištěna přeprava výstrojních součástí na místo opětovného vystrojení.

24) Po ukončení dekontaminace zasahujících je nutné provést likvidaci SDZ, kterou provádí zpravidla obsluha SDZ:

- a) provede dekontaminaci prostředků sloužících pro dekontaminaci, které se dekontaminují nejdříve z vnější a pak z vnitřní strany,
- b) dekontaminaci věcných prostředků provede v dekontaminační sprše v tomto pořadí:
 - i. prostředky z místa pro odkládání kontaminovaných prostředků a nánosové vany (sudy, podlázky, nasáklé rohože v neprodyšných obalech),
 - ii. odpadní voda z nánosové vany – odčerpá se do sběrných nádrží,
 - iii. nánosová vana,
 - iv. prostředky ze sprchy (podlázky) a umístěné za sprchou (nasáklé rohože v neprodyšných obalech),
- c) následně dekontaminuje
 - i. dekontaminační sprchu s vanou z vnější a vnitřní strany,
 - ii. bezprostřední okolí SDZ postříkem bez oplachu vodou – postupuje se směrem k SDZ,
 - iii. obsluha navzájem,
- e) nakonec obsluha
 - i. odčerpá vodu ze sprchy do sběrné nádrže,
 - ii. po uschnutí celé zařízení složí,
 - iii. dekontaminuje odpadní vodu po dekontaminaci,
- d) pro dekontaminaci odpadní vody se použije koncentrované dekontaminační činidlo v takovém množství, aby jeho koncentrace v odpadní vodě byla alespoň stejná jako koncentrace dekontaminačního činidla v dekontaminační směsi použité pro dekontaminaci ochranných prostředků. Nakonec se odpadní voda promíchá, popř. neutralizuje. Expoziční doba je 30 min.

III.

Očekávané zvláštnosti

- 25) Při dekontaminaci je nutné počítat zejména s následujícími komplikacemi:
- a) nedostatek sil a prostředků a nutnost použít zjednodušenou dekontaminaci,
 - b) velká spotřeba dýchacích přístrojů a protichemických ochranných oděvů, omezení doby pobytu v nebezpečné (popř. bezpečnostní) zóně,
 - c) nebezpečí kontaminace při odkládání ochranných prostředků,
 - d) při nedostatečné velikosti nebezpečné zóny hrozí kontaminace dekontaminačního pracoviště,
 - e) rozstřík při nanášení dekontaminačního činidla nebo při oplachu vodou, který může způsobit sekundární kontaminaci – hlídat zvýšený tlak způsobující aerosol,
 - f) nebezpečí ucpání trysek pro nanášení dekontaminačního činidla,
 - g) nepříznivý dopad na dekontaminované prostředky a životní prostředí v důsledku oxidačních a chloračních vlastností některých dekontaminačních činidel,
 - h) omezení doby potřebné pro činnost na dekontaminačním pracovišti v důsledku zbytkové zásoby vzduchu v izolačním dýchacím přístroji hasiče,
 - i) namrzání vody na ochranných oděvech a věcných prostředcích za mrazu, zamrznutí vody v dekontaminačním zařízení.